

# **Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

**Juristisch-theologische Sammelhandschrift - Cod. Aug.  
pap. 61**

**Augustinus <Triumphus>**

**[S.l.], 1428**

Ambrosius von Mailand: Libellus beati Ambrosii episcopi ad Valentianum  
Augustum contra Simachum prefectum aram victorie reposcentem

[urn:nbn:de:bsz:31-93533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-93533)

Quid respondebis huius uerbis. Pueri te et lapsus. Oris etis perfecta xpo est. omnis etis deo plena est. puericia fides non pluitur. paruuli et xpm impio aduersus pfectores ore ofelli st. Quid respondebis germano tuo. none tibi dicit. uicti me esse non credidi. qz te ipatore reliq. Mori non dolui qz te hidez hebaz. Impio me decedere non igemui. qz ipia mea pfituz de religione diuina. oibus felix masura credebas. hos ego titulos pie uirtutis excoiaz. has de feto manubias. hec spolia de diabolo. has ego de aduersario omz exuuias offerebas in qbi eterna uictoria est. Quid in plus potuit meus hostis auferre. Abrogasti decreta mea qd ad huc ille q q me leuauit arma non fecit. Nue grauius teluz i corpore re apio. qz a fee mea statuta dypnata. Meliore parte mei apud te plicitor. Illa uo mox copuz nue uo abrogat ipium. et qd est grauius abrogat a tuis. abrogat a meis. et id abrogat qd i me et aduersarij predicarut. Si uoles acqumisti dypnasti fides meaz. si uirtus cellisti pdidisti tuaz. q et qd grauius est. et i te plicitor. Quid yndebis et pri q te maiori uoce quemet dices de me fili pessime iudicasti. q putasti q ego getilibz conuictiaz pstitisset. Nemo ad me detulit araz illaz i romana curia esse. Nup taluz nefis admitteduz credidi. q i coru illo xpianoz getiluz qz gladio sacrificaret getiles. h est insultat getiles pfectibz xpianis. et iusti xpiani itesse sacrificijs cogentur. Multa et diuersa crimina me ipante comissa st. ultus sum qm qz st dephela. si qz tue latuit debet dicere me pbasse qd ad me nemo detulerat. de me pessime iudicasti si in suspicio aliena non fides mea suauit ipuz. On cu aduertaz ipator. deo pmu dein pri ac fvi iurias reogari. si qd tale decernaz. peto ut id facias qd saluti tue apd deu iteligis pfituru.

Relatio simachi prefecti ad augustos ualentinianu theodosiu et arcadiuz p repetenda am uictorie.

al. thecia

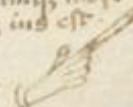
ubi primu senatus aplissimus sep q ur sbiecta legibz uita cogit/ a pncipibz pps uidit purgari fama ipz primoz boni seli auctez scant euomuit dui pressuz doloz. atqz uer me querelaz suaz iussit esse legitu. Cui ydeo diuini pncipis denegata e ab ipbz audiccia qz no eiat iustiaa defutura. dui impatores ualentiniane. theodosi et arcadi. meliti uictozes triumphatores sep augusti. Senno q futuz officio. et ut pfectus ur gesta publica psequoz et ut legatus cuius madata. comedo. Nulla e hic dissilio uoluntatuz qz ra hoies credere desierut au hioz se studio pttare si discrepet. amari coli diligi maus ipio est. Cuius ferat obfuisse rei publice priuata certamina. Merito illos senatf iteguz q potiaz suaz fame pncipis ptulerut. ne aut labor p de meca bna duat exabiaz. Cui etz magis comodamus q istituta

maior q̄ patrie iura & facta defendimus q̄ ip̄ius gl̄ie. Que tunc maior est  
 cu uobis contra more patrie itelligitis nil licere. Reperimus q̄ religionis  
 statu q̄ rei publice p̄fuit. Certe numeret̄ p̄ncipes utriusq̄ secte. utriusq̄  
 fuit. p̄ncipis eor̄ p̄ncipis ceremonias patrie coluit. recedat nō remouit.  
 si exempluz nō facit religio ueterum faciat dissimulato p̄ncipis. Quis  
 ita familiaris est barbaris ut ara uictorie nō requat. Cauti i poster  
 sumus & talis res obstata uitroimus. Reddat <sup>at dignitas</sup> h̄ saltem noi honor q̄  
 n̄m̄m̄i denegatus est. Multa uictorie debet eternitas iura & adhuc plura  
 q̄ m̄m̄m̄i uictorie adhuc debet. <sup>Abhominant</sup> Misetur hac potates q̄ nichil p̄fuit. <sup>uictoria</sup> Rex amia triumphis pat  
 amuz nolite debere. Cuius potera ista uotua est. Nemo colenduz neget  
 qua p̄fiteretur optiduz. qd si hui nois nō erat uista uocato ornamento  
 salte arie deat abstineri. prestare oro uos ut ea que pueri suscepim̄  
 senes posteruz reliquamuz. Cosuetudinuz amor magnus est. A uento  
 diu costuz factuz diu nō stetit. Oia uobis exempla uitada s̄ q̄ mox  
 remota didicistis. Eternitate curamus fame nois nri ne qd futura  
 etas inueniat corrigenduz ubi i leges nras ac uerba uirabimus. Qua  
 religione maḡ falsa trahitur ne i testimonijs mecat. Omnia q̄ de  
 deo plena s̄ nec ulluz p̄fidis tutus est locus. sed plimuz uolet ad  
 metu deliquendi & p̄secra religionis urgeri. Illa ara concordiaz tenz  
 ouz illa ara fidez conuenit singulor̄. neq̄ aliud magis auctez facit  
 suis nris q̄ q̄ oia q̄ iuratus ordo decernit. Patebit q̄ sedes p  
 phana p̄ncipis & h̄ iditi p̄ncipis mei pbabile iudicabit q̄ sacro  
 publico tuti s̄. si diuus costuz idez fecisse dicet. Ceteri potius  
 illuz p̄ncipis emulemur q̄ nichil tale esset aggressus siq̄ an se  
 alius deuasset. Corrigit eiz septez lapsus p̄ncipis. & de rephensice  
 antecedens exep̄li nascitur enedato. factuz fuit ut pens ille clemencie  
 i re ad huc noua nō caueret iudiaz. Nō potest & nobis alia defesio  
 conuenire. si imitemuz qd meminim̄ ipsituz. Accipiat eternitas uestra  
 alia euictuz p̄ncipis factuz q̄ i usuz dignus erat. nichil ille decerpit  
 sacraz uirginu p̄ncipis. Repleuit nobilibz sacerdotia romanuz cer  
 monijs nō negauit ip̄sas. & p̄ omes uias etne urbis letum fecituz  
 senatu uidit placido ore delubra. legit iscripta fastigis deuz nomina.  
 p̄ncipis est teploz origines. miratus est coditores. Cui q̄ aliaz  
 sequeret ip̄e religione hac fuaat ip̄o. Diuus eiz cuiq̄ mos. cuiq̄  
 ritus est. <sup>prudencia</sup> Variaz custodes urbibz. uariaz cultuz maḡ diuina distribuit.  
 Ut aie nascitibz ita populis fatales <sup>si dicitur</sup> gerit dicitur. Accedit utilitas  
 q̄ max̄ homini deoz assistit. na cu ratio omis i apto sit. unde rectuz  
 q̄ memoria atq̄ doctumetuz rez secundaz cogito uenit numm̄m̄. Na  
 si loq̄ etas auctitez religionibz faciat. fuaat e tot sc̄is fides &  
 sequi s̄ nobz p̄ncipis q̄ sc̄iti s̄t felicitet fug. Romaz nuz p̄ncipis  
 assistere atq̄ nobisai simonibz agere. Optimi p̄ncipis patres patrie.

q̄ m̄m̄m̄i uictorie adhuc debet.

at. Quis ei cuiq̄ mos. sui cuiq̄ ritus est.

at in op̄ato. i. i. dicitur q̄ max̄ homini deoz assistit.



reuerenti anos meos i quibus me pueri ritibus adduxit ut utar ceremonijs  
 antijs. neq; eis proutet. uiuaz meo more. qz libera sum. hic autijs in  
 leges mea orbes redegit. hec sacra hambales a memib; a capitolio se  
 nones repulerut. <sup>gallos</sup> Ad h' q' suata sum. ut logetia reprehendar. video qd  
 instituentur putatur. Hera in a contumeliosa est comedito senectutis.  
 Ergo dijs patrijs dijs idigenis pace rogamus. Equus est qd omis  
 colut unu putari. Eadem spectamus astra. commune celis est. Idem nos  
 mundus uoluit. Quid <sup>si nichil</sup> uere est qua qsq; prudentia <sup>uere</sup> mundus reqrat. uno  
 itinere no pt pueniri ad in grade secretus. si hec ociosoz disputato e  
 nuc preces no certamina offerimus. Quato comodo sacri errary uiri  
 uestaliuz uirginu progatua detracta est. Sub largissimis ipatorib;  
 denegatur qd parassimi p'stiterut. honor solus e i illo uelud stipendio  
 castitatis. ut uitte eaz capiti deas fauat. ita isigie duat sacra  
 uacare munerib;. Nudu qdam nome munitatis reqrut. quoniam  
 paupertate a dispedio tute st. Itaq; aplius laudi eaz tribuit q aliqd  
 eis detulit. Si qd salut publicae dicata uirginitas cessat merito du  
 caret premio. Absit ab errary uiri puritate ista qpedia. filijs bono  
 in p'cipuz no sacerdotuz dampnis. si hostiuz spolijs augeat. Vlluz ne  
 luarijs opelat iudicia. Et qz auaricia i mores uros no cadit. hoc mi  
 fiores st qz st'udia uetera. decepta st. Et ez sb ipatorib; q alieno  
 abstinet q resistit cupiditati. ad solaz detrahitur amittetis iuriaz qd  
 desideruz no mouet aufereq;. Agros a uirginib; a ministris defici  
 enauz. uoluntate legatos filijs retetat. Oro uos iustiae sacerdotez  
 ut urbis iure sacris reddat puata successio. ditet testimeta seauri  
 a sciat sb p'cipib; no auaric; stabile esse qd scripserit. Delectet  
 uos ista felicitas humani qnis. Cepit hui' t'ne exepuz solitatie mo  
 rietez. Ergo romane religiones sb romana iura no patinet. Quod  
 nome accipiet ablatio facultatuz quas nulla lex nullus casus feat aduocaz  
 Cupuit legata libera. Seuzis testamentoz iusta comoda no negatur. in nobi  
 leg uirgines a fataliuz sacroz ministri excludit p'dijs hereditate questis.  
 Quid uiuat saluti publice castit; corpus dicare a ipi eternitate celestib;  
 fulare p'fidis. armis uis; aqis uis; amicas applicare uirtutes. p  
 omib; efficacia uota suscipere a uis; cu oib; no hie. Itaq; melior est  
 fuitis q hoib; ipendit. Rem publicaz ledimus. au nuq; expedit ut  
 iqrata sit. Nemo me putet tueri solaz cam religionuz. et hui' fianoib;  
 orta st aucta romane urbis i comoda. Honorauerat lex parentuz uestales  
 uirgines. ac ministras doz. uictu modico iustis q; puilegijs. Stetit  
 muneris <sup>h' u'?</sup> integritas usq; ad degeneres <sup>1. sept. 1103</sup> impertitas. qui ad mercedez uiliuz  
 banuloz saae castitatis alimeta uerterut. Beata est h' f'az fames  
 publica a spes puiaz. ouz messis equi decepit. No st hec uita trax.  
 nichil iputamus astris. nec rubigo segenib; obfuit. nec auena fruges  
 necant. Sacilego anis exaruit. Necce ez fuit peure omnibus

quod religionibus negabatur. Certe si est huius mali aliqd exemplum iputenus  
 tanta famez inibi amoz. quous hanc e sterilitatez aua gstrixerit. siluestibz  
 arbustis uita pduatur. 2 rursus ad ddoneas arbores plebis iustice iopia couo-  
 lauit. Quid tale pntie ptulerit cu religionu ministris honor publicus pa-  
 sceret. qn i usuz honuz coacta querat. qn uultu st hbarz iudices. qn altius  
 religionu defectus deseruit feciditas mutua cu iplo 2 uirginibz sacris  
 comunis esset anona. Comeditat eiz eiaz puetus uictus antistituz  
 2 ueneduz magis qz largitas erat. An dubius est semp p copia ouz datus  
 qd nuc inopia ouz iudicauit. Dicit aliqz supuz publicat delegati aliene  
 religionis ipedis. Absit abt a bonis pncipibz ista sententia. ut qz olz de  
 comuni qbusdaz tributuz est. i iure fisa esse uideat. Naz cu res publica  
 de singulis costet. qd ab ea pfiatatur fit rursus ppiuz singulor. Omnia  
 regis s; suuz unicuiqz suatis. Plusqz apud nos iustitia qz licetia ualet.  
 Consultite certe munificenz uiruz an publica uelit extimari que in  
 alios transfudit. Semel honori urbis delata opendia desinut esse tri-  
 buetur. 2 qd a pncipio beneficiaz fuit usuz atqz etate fit debituz.  
 Inanez q metuz diuino aio uro teptat iouere. si qz affit ofiauz us  
 no hie ptentuz. nisi rethentuz sbientis iudiaz. faueant domoe  
 ure sectare ouz archana presidia. 2 h max q maiores uiruz aliquado  
 uiuent. uos defendat. a nobis colant. Euz religionuz statu petimus  
 q diuo patet culminis uzi suauit ipuz. qui fortunato pncipi legi-  
 timos suffecat heredes. Spectat senior ille diuus ex arce fideza lacrimas  
 sacerdotuz 2 se culpam putat more uiolato que libenter ipz suauit.  
 prestate 2 diuo fieri uro alieni consilij correctoz. tegite fiaz qd senatu  
 displicuisse nesciuit. Si qez gstat io exclusaz legittez ne ad euz iudi-  
 ciaz publicaz pueniret. p existimate est ipz supioz ut no dubitetis  
 abolere qd appbanduz q est pncipis no fuisse.

*De* **L**ephiat relatio simachi prefecti de repetenda ara uictorie. *Incap*  
 q relatoez simachi / libellus sedis Ambrosij epi ad Valentinianu augustu

*no* Ambrosius epx Beatissimo pncipi 2 demetissimo ipatori Valentiniano  
 augusto. Cuz in clarissimus prefectus urbis simachus ad elemetiaz  
 tuaz retuliss ut ara que de urbis rome aua sblata fuerat redderetur  
 loco 2 tu ipator licet ad huc i minoris euz tyroanio / florenti nouus  
 anis / fidei ty uirtute ueteranus / obsecrata getiluz no pbareg / eodez  
 q oxi pncipio libelluz optuli q licet coprehenderiz que suggestioni  
 uecra uideret. Poposa ty michi exempluz relationis diti. Ita qz no  
 fidei tue abiquis. si puidus cautionis 2 py certis examinis. hoc  
 smone relatoez assitot respodeo hoc unuz petes ut no uehorz elega-  
 tiaz si uiz rezz spectaduz putes. Aurea eiz sicut diuina scriptura

docet est lingua sapientum: trator: que falens dicitur fimonibus: et quod sple-  
 dentis eloqui uelut coloris preciosi consilio resultas: caput animorum: celos  
 spes formosa: uisusque persurgit. Sed aurum si diligens manu tractes: fons  
 pauis: intus metallus est. Volue queso atque exaite sectas gentium: prea-  
 ciosa et gradina sonat: uerum effeta defecit: deus loquitur: simulacrum adorat  
 Tria sunt uix clarissimus profectus uerbis in re late sua posuit: que ualida  
 putauit. Ad roma ueteres ut ait fuis cultus regnat: et quod sacerdotibus  
 suis uirginibusque uestalibus emolumenta tribuenda sunt: et quod emolumentis  
 sacerdotum negatis famem secuta publica sit. In prima posuit: flebili ro-  
 ma questu fimonibus illacrimat: ueteres ut ait cultus ceremoniarum reges:  
 hec sacra igitur hanibales a manibus: senones a capitolio repulerunt. Itaque  
 dum sacrorum potestas perditur: infirmitas perditur. Ergo anibal dum sacris  
 insultauit romanis: et diis se dimicantibus usque ad murum urbis uicem  
 puenit. Cur se obsideri possi sunt per quod deorum suorum arma pugnant.  
 Nam de senonibus quod loquar: quod capitolii secreta penetrantes romane relique  
 non tulisset: nisi eos prius anser strepitu perdidisset. En quales tepla  
 romana profules habet: ubi tunc erat iupiter: an in anserem loquatur. Verum  
 quod sacrorum ritus militasse romanis: si a hanibal coster deus colebat: uirum  
 uoluit quod eligat. Si in romanis uicerunt sacra: in cartaginensibus uero su-  
 patri sunt. Si in cartaginensibus triumphata: nec romanis utique profuerunt: face-  
 sciat quod uindicta illa populi romani querela. No hec roma madauit: uisus  
 eos iterpellat uocabi: Quid me castro cotidie gregis innoxii sanguine  
 cruetatis: No in fribus perdidit: si in uiribus bellatorum trophaea uictorie sunt.  
 Uisus ego disaplumis orbes flegi: Militabat camillus quod sblata a capitolio  
 signa celsis tarpeie rupis triumphatoribus reportauit. Stravit uirtusque  
 religio non remouit. Quid de athio loquar: quod militiaz et mortis ipedit.  
 Africanus non iter capitolii amix: si iter hanibalis acies triumphus uenit.  
 Quid in horum exempla profectus: Odi ritus neronum: Quid dicitur bimestres  
 ipatores et tunc regis ai exordis copulatos: An forte illud est nouum  
 barbaris suis excessu finibus: Numquid a illic xpiani fuerunt: qui miserabili  
 nouo quod exemplo: Alti captiuus ipator: sub altero captiuus orbis: fefelisse quod  
 uictoriarum permittebat: suas ceremonias perdidit: Numquid a tunc non erat ara  
 uictorie: Penitet lapsus: et uetusta caniaes perdidit sanguinis trahit  
 rubores: No erubescit ai toto orbe logena: querti: Vex certe est: quod nulla  
 etas ad perdidit fera est: Erubescat senectus: que emedare se non  
 potest: No anoz caniaes est laudandi: si mox: Nullus pudor est ad  
 meliora transire: hec solus hez conue ai barbaris: quod deus atea nesciaz.  
 Scythiaz uirum ritus est bestiaz: auore respexi: quid in mortis perdiditibus  
 quentis dei uoces: Venite et dilate in terris celestis militiaz: hic uirum et  
 illi militamus: Celi mysterium: doceat me deus ipse quod addidit: non homo quod  
 se ipsum ignorauit: Cui magis de deo quod deo creditur: Quomodo possit uobis  
 credere quod fatemini uos ignorare quod colitis: Vno igitur itinere non perueniri  
 ad tam grande secretum: quod uis ignorans id nos dei uoce cognouimus.

et qd uis suscipitibus queritis nos ex ipsa sapientia dei et ueritate optus hominis. No  
congruit qd nra uobiscum. Vos pater dno uis ab ipatoribus obsecratis. Nos ipsi  
ipatoribus a xpo pater regimus. Vos manuum uirarum adoratis opa. Nos uiria  
dicimus omne qd fieri potest deus putari. No uult se deus lapidibus coli. deniq  
et ipsi philosophi uis ista uiderunt. Qd si uis io deus xpus negatis qz deus  
mortuus esse no creditis. nescitis et qz mors illa carnis fuerit no diuinitatis  
que fecit ut crederetis ia nemo moriat. Quid uobis ipatoribus qd contumeliose  
colitis et honorifice derogatis. Vnus est deus lignus putatis. O contumeliosa re  
uerentia deus mori potuisse no creditis honorificam puertia. Et uetera iquit  
reddeda et altaria simulacris ornamenta delubris. Resoluit hec a sorte sup  
stitoris. Xpianus ipator aras solus xpi didicit honorare. Quid man pias  
et h ora fidelia misteria suis cogit sacrilegis exalare. Vox ipatoris uis xpm  
refulget et illis solus que seht loquat. qz regis i manu dei. Nupq ipator  
gentilis aras xpo leuauit. Duz ea q fuerunt resoluit exeplo sui amonet qm  
xpiani ipatores religioni qua secuntur debeat deferre reuerentie qm gentiles  
supstitoribus suis omnia detulerunt. Duz cepimus et ia seant. Excluse nos  
sanguine. Giamur. Illos dispedius mouet. nos hec uictorie loco dicimus.  
illi uiriaz putat. Nupq nobis aplius qntulerunt. qz cu uiriaz xpianis atq  
pforibus ac necari uideret. premiuu suat religio qd pfidia putabat esse  
suppliciu. Videte magistratus p uiriaz p iopiaz p suppliciu nos cum.  
Illi ceremonias suas sine qstu manere posse no credit. heant iquit  
uestales uirgines imunitates suas. Dicat h q nescit credere qz possit  
esse gratuita uirginitas. puocat lucris q diffidit uirtutibus. quatas in  
illis uirgines pnia pmissa et fecerunt. Vix uestales septe capiunt pue  
lle. En totus numerus que ihile uirtuti capitis purpue atqz uestis  
nutrices popa lectice ministrorum amissis imitari puilegia. lucra ugentia  
pforibus deniqz pudicie tepora coegerunt. Attollat mens et corporis oculos.  
uideat plebes pudoris populus integritatis. Consilium uirginitatis. no uirtuti  
capitis deas si ignobile uelamen usui nobile castitatis. no exqstia si abdi  
cata lenocinia pulchritudinis. no illa purpue insignia. no luxus deli  
ciaz. si usus ieiunioz. no puilegia. no lucra. Omnia postremo talia  
ut reuocari studia putes. duz exent officia. si du exentur officia  
studiu puocatur. suis castitas <sup>al. amulic</sup> accumulatur dispedius. no e uirginitas q  
piceo emittit. no uirtutis studio possidetur. No est integritas q tunc  
ad auctoz numario ad tepus uiciatur copendio. prima castitatis  
uictoria est facultatis cupiditates uicere. qz lucra studiu septametu  
pudoris est. Ponamus in subsidia largitatis oferedi uirginibus que  
xpianis munera reddidit. qd ad tatas opes suffiaet erariuz. aut si  
arbitratur solis uestalibus oferedi. no uidet. ut q totus d s ipatoribus  
gentilibus uedicantur. si pncipibus xpianis no putat sortez nobis debere  
esse comune. Sacerdotibus q suis et ministris querit alimeta publica  
no prebet. Quatus hinc ueloz tumultus recepit. et q nobis et puate

successione emolumenta rectoribus legibus degant. et nemo querit. No eis putam  
 iurias. qz dispeditur no dolem. si privilegium querat sacerdos ut omnis au-  
 ale declinet patria atqz auita et omnis facultatis possessione cedere est.  
 Quom hac gentes si hient i grauaret qrelaz q sacerdos ferias ministris  
 sui emat totius patrimoni sui dapno. et priuatis uniuerse comeditibus  
 dispedit. usuz publica mercede obseq. pcedes omnis salutis exaltat.  
 domesticie iopie se mercede solatur qz misterium no ueredit s gratiaz  
 opauit. Coforte cas. usq excausare uultis deaurionez. ai eccleie excausare  
 no liceat sacerdotib. Scribitur testamenta teptoz ministris. nullus exapit  
 pphanus. nullus ultime adictoris. nullus pdictus ueracarie. soli ex oib  
 clerico comune usq clauditur. a q solo p oib uotu <sup>compungit</sup> esse insapitur.  
 Officiuz conue defertur. nulla legita ul grauius uiduar. nulla legita  
 et ubi i morib culpa no depheditur in officio multa pscribitur. Quod  
 sacerdotib fam legauerit xpiana uidua. ualet. qd ego no ut querat  
 qphendi (si ut faatq no querat). Malo eis ng pecunia minores ee <sup>no</sup>  
 q gratia. <sup>B</sup> referunt ea q ul donata ul relicta st eccleie no esse  
 temerata. Dicunt et ipi. qz teptis dona detraxerit qd feris est xpianis  
 Que si fra essent gentib redderet pti q i feret iuria. Nue  
 demuz iusticia pceditur. equitas postulat. ubi tuc erat ista snia  
 cu direptis xpianoz oib facultatib ipz uitalis anhelitus spuz in-  
 uideret. et nullis liq negata defuctis. ibiteret supreme comencia se-  
 pulture. Quis gentes papuarut maria reddiderut. fides ista uictoria est.  
 q et ipi facta maior ia carpit suoz. si q maluz ratio. ut eoz muna  
 pstat quoz gesta adempnat. Nemo in donata delubus et legita aurispriab  
 denegauit. sola sblata fut pdia qz no religiose utebat. q religiois iure  
 defederet. Qui no utitur exeplo ait no utatur officio. Nichil eccleie e  
 nisi fides possidet. hys redditus piet. hys fructus. possessio eccleie supuz  
 est egenoz. Numeet quos redemerut tepla captiuz. que gulerunt  
 alimeta paupib. Quib exulib uiuedi sbladia ministrauerut. predia q int-  
 cepta no iura st. En qd feris qd triste paret nephaz. famz ut aut  
 publica iudicauit. qz usuz omz phiere cepit qd pphaebat comedis sacerdotu.  
 ppterca q detrahit (ut aut) arbusta exusta cornabus suo miserabili deficie-  
 tiuz ora labebat. ppea chaomaz fruges glade mutates rursuz i pceduz  
 pastus et ad ifelias uictus alimeta reuocati gausa querat famoz in  
 silis miseraz solabamur. Noua uidelz pdicta trax. que nuz an acciderat  
 cu supsticio gentis toto orbe ferueret. qz uauis auenis seges fallax  
 auari uota lufit agricole. et spz rustice plebis quesita silas frugz  
 berl dethuit. et unde grecz oraculi hiti sue queraz. nisi qz remediuz  
 celestis alimone siluestris. celestis religionis donuz putarut. Talia ez  
 suoz munera credit deoz. Quis addoneas arbores nisi getuz populuz  
 adrauit. ai pabuluz triste agri nemoz honore donaret. No est q ueisfile  
 q indignates eoz dy id p pena iulerit qd solebat placati cofere p mune.  
 Que aut eqtas ut pauas sacerdotib doletes uictuz denegatuz ipi omib  
 denegaret. Cuz iclementoz esset iudicta qz culpa. No est q ydonea que

tata equitidines mundi fallens causa coherere. ut uentibus segetibus subito  
spes anni adulta moreretur. Et certe an plurimus annus teploz uira  
toto orbe sblata sit. Adone demum dys gentium uenit i metes suas uirias  
ultus ire. ppa nec asueto cursu nilus intumuit. ut urbiuoz sacerdotu dis-  
pda iudicaret. qz no iudicauit suoz. Esto tñ si superiore ano deoz suoz  
uiriag iudicatis putat. cur presen ano aseptu fuerit. Taz erz nec hbarz  
uulfig radiabz rusticana plebz pasatur. nec hacc siluestre explorat. nec  
abus de sentibz carpit. si opuz leta feliauz duz messes suas r ipa mirat.  
Expleuit nuc saetate iuunuz. usurariuz reddidit nobz tza prouentuz.  
Quis g ta nouus humanis usibz ut uicg stupeat amoz. et tñ superiore  
ano r plerasqz nouimus puicag reduidisse frugibz. De gallo qd loqua  
solito diaoubz. frumetuz pinorie qd no suenerat uediderit. r fecidm  
reca fertilitatis sue nouit iudiaz. Na que solebat tutior esse iuunio  
feciditate i se hostez exatuit. Liguriaz ueneti uenetiag qz autupni fru-  
mcta puuerit. Ergo nec ille sacrilegio anuz exatuit r iste fidei fructibz  
anuz effloruit. Neget r qz largo fetu uince reduidauerit. Itaqz r messes  
feneratas recepimus. r liberalioruz uicemie beneficia possidemus. Postm  
supest r maximuz loais. ut ea que nobz pferit. Impatores restituerit  
sblata delectis. ut erz. Vg defendat. a nobz colatur. hoc est fidelissimi  
priapuz qd ferre no possumus. qz exphat nobz uzo se noie dys suis suppliare  
r uobz no madantibz sacrilegiuz imane comittit. dissimulatoz p ofesu in-  
terpretes sibi heant pldia sua. siqz si possit illa defendat. na si hys a-  
qbz colatur auxilio esse no possit. qm possit us defendere a qbz no colit.  
E maiorz iqt fraduz est rituz. quid qd omnia postea i melius pferunt  
Muduz ipe q ul primuz coactis elemetoz p rane seminibz teneo orbe  
goreuerat. ul ofuso ad huc idigeli opis caligabat horroze. None postea  
distato celi maris trax qz discrimine rez formas. qbus speciosus uideat  
acceptit. exute humentibz tenebris. nouuz terre stupiere soles. Dies i exodio  
na refulget. si i pssu ipuz iocemeto luminis micat r alouz exesuat. Luna  
ipa que pphetiaz oraculis spes etche figurat. ay primuz ppre suigz in  
mestruas reparat etates tenebris natis absconditur. paulanz qz conua sua  
coplez clari splendere fulgoris rutilat. Exereri i fructus terre atea nescibat.  
post ubi ipeare ariuz soliate cepit agrigeola r infirme sol uestre uine-  
uz. siluestres animas domesticas mollitez cultibz exuerit. An ipuz etas  
prima que ng usu parli colorauit nutu qmnetuz i pssu lapsuris  
floribz uenat. Postremo adolesat fructibz. Ng qz eui rudes feluz hemuz  
ifataz si mutati i anuz igery rudimenta deponuntuz. Dicit g i suis  
omnia manere debuisse priapuz. muduz tenebris obductuz. qz splendere  
solis illuxerit displicere. r qto qntius e animi tenebras depulisse qz  
corpuz. fidei qz uhar emanasse qz solis. Ergo r mundi sicut ouz rez  
pmeua mutarut. ut uenerabilis eane fidei sequeretur senectuz. qz he  
mouet r rephendat melez messes qz sera feciditas est. rephendat uideuz  
qz i occasu ani est. rephendat oliuaz qz postremus est fructus. Ergo

e mellis nra / fides animoz est. ecclie gra / meritoz uideria est. que ab ortu  
 mundi uirebat / siq. si postrema etate se diffudit i populoz ut aduertoret  
 omes no ridibz anis se irrepisse fides xpi / si explosa uerbuz opinione  
 q an qualuit qd erat uerbuz uite platur / si ritus ueteres delectabat. cur  
 i alieng ritus eadez roma successit. omitto absconditaz precio humuz &  
 pastorales casag auro degenari uentetes. quid ut de ipz respodeaz qd que-  
 rit captaz simulacra urbuz / uictos qz deoz & pperings ritus sacroz aliene  
 supstitoz emuli receperunt. Vnde g exepuz / qz curuz suoz simulato almonis  
 i flumine lauat cybele. Vnde frigi uates / & sep iura romanz no eq arm-  
 gnis numina. qua celestz afri. miruz parte pliqz uenere colut. p diuersitate  
 nominis no p mimis uarietate. sic deuz esse & uictoriaz crediderut. que  
 utiqz minus est no potaz. donat. no dominatur. legionuz gra. no reli-  
 gionu poteta. Magna g dea qua milituz multitudo sibi uedicat ul phoz  
 donat euentuz. hui' ara stiu i urbis rome curia petut. hoc est q plures que-  
 nunt xpiani omibz i teply are. ara & i teplo uictorie. qm & numero  
 delectata sacrificia ubiqz cocelebrat. Quid est nisi insultare fidei unuz  
 are sacrificiuz uedicare. Ferenduz est ne istud / ut gentis sacrificet et  
 xpianuz itersit. hauriat g iquit. hauriat ul iusti firmuz calis. sym-  
 phonia auribz / anez fauabz thuz nauibz / & aduulatur licet ora nostris  
 exatata focz fuuilla respzat. No illis satis sit lauacra. no pnciaz / no  
 platee occupate simulacris. Etiaz ne i illo galio no est cominus adito.  
 Obstrigitur pia senatus portio obtestatur uocabz / aduulatur sacris. si  
 refutet uidebit medatur pperere. si accelat sacrologuz gfiteri. Vbi iquit  
 i leges iras & uerba irabimus. Ergo mes ira q legibz uidet idula  
 ceumonijs getuz / suffraguz colligit / fides strigit. ia no soluz presetur  
 si & qd est apius ipatores. fides ira pullatur. Vos eiz cogit si uictis.  
 Constatuz auguste memoue no du sacris uicatus misterijs cotami-  
 nari se putauit. si ara illaz uideret. iussit auferri. no iussit reponi.  
 Illud auctez fci ht. hoc precepti no habet. Nemo d de absetia bladiatur.  
 presetur est q se animis illeat qz q oculis presatur. Plus eiz est mete  
 gneti qz corpore copulari. Vg senatus cogedz ofaly pfules ht. uobz cogit.  
 uobz ofiaz suaz no dys getuz presat. Vos literis suoz no in fidei sue  
 presert. hec heitas expetedi. hec charitas maior ipio. si fides tua sit  
 q suat ipuz. si fortasse aliquoz moueat ita fidelissimuz pncipz desti-  
 tutuz. p in qz meritoz pauz caduas extimetuz presetur. Quis eiz  
 sapiens no i orbe qzaz atqz arcutu locam humanaz rez nouit negocia. qz  
 no coloz sep successus hnt. si uariat status & mutat status. Quez beat-  
 oreg greco populo romana tepla misit. at is ai rebz triumphis eura cass  
 ortz pulsiuz nec bello pfugis & sui tinnis exul ipi canopei manu spadoz  
 acubuit. que nobiliores aro plazi totius orientis tre rege dederut. Is qz  
 ai pncipz potensissimuz aduersitates uicisset. uictis resuasset / muliebribus  
 armis fufus iteuit. & ille rex / qui supatuz & honore donauerat ex secto capite  
 & ira utrem plenuz auozus idulo / femineis ipuz ludubio fuit. Adeo in

istius uite circulo no pua p'rib; si longe diuersa referunt. Quos & magis  
sacrificijs deditur q' cartagineus duces amulcarez repimus. q' ai toto meli  
spie iter aces positus dimicantes sacrificijs faceret. ubi partes suoz iuctas  
esse cognouit & ipse q' colebat se precipitavit ignes. ut ex ul' corpore suo  
restingueret q' s' nichil p'fuisse cognouerit. Na de iuliano qd loquar qui  
ai resp'is auruspiciu male credulus esset ademit s' s'bidia reuertendi.  
Ergo i' conu' casu no est conu' offensa. Neminez & eiz p'missa n'm leserit  
Resp'odi lacessetib; t'q' no lacesset. Refellere & eiz relatoris no exponende  
sup'itoy m' studiu' fuit. te t' ipator ipi eoz relatio faciat cautiores.  
Na ai de sup'iorib; p'riapib; tenuisset q' p'ior eoz arimoniaz patris  
coluit. recetior no remouit. Addidisset & si exempluz religio ueteru no  
facit. faciat dissimulatio p'rimoz. euideter docuit qd & fidei tue delegat  
ut gentiliu ritus no sequaris exempluz & pietati ut f'is statuta non  
uoles. Si eiz p' fuis du' taxat partib; eoz dissimulatoz p'riapuz p'  
diavit. q' ai esset xpiani decreta t' gentiliu' minime remouerunt.  
q'ito magis amori debet referre feno. ut q' simulare delezet & si quid  
forsitaz no plures. ne fenis deroges statutis. Et nunc teneas qd et  
fidei tue & germanitatis neccitudini iudicaz conuenire.

Inapit liber beati Ambrosij q' dicitur pastoralis luce

**S**i quis f'ies oraculuz reminiscat q' f'uge famuloz de suata s'  
p'auina qua ad progadiu' suscepit i'cepit dices. Tu dedisses meo  
& ego uenies eiz usus exegisses eaz. No ia curiosus auditor collatuz  
s' diuini muneus grat' fuis t' u'ib; restuabit. si cultis eaz conuabiles  
fines. copiosius progadiu' securus possidebis. ut s' p' h' & plimuz hedi-  
ficatoz exiteat fructus. & uelud decora arbor pomis referri no r'fructu-  
ose p'batuz occupare terraz. du' uiuit. ai & ipi fuis pomis ornatur &  
ois q' ex ea fructus p'cepit saginat. Beato nq' & paulo ad hec eadez uitate.  
Nolite querere que u'ia s' h' que alioz. & alibi no quero qd michi  
utile est. si qd multuz. ut salu' fiat. Id arce nq' q' i' uerbis diuinis  
credita est dispersato & q' greges xpi aleduz nutrieduz q' suscepimus no  
sine luctis p'iculi noxa. nq' credimus euasurus. si no s'm huc moduz  
uiuamus. aut & si minime predicemus. Et licet ad h' p'dicata nq' re-  
tardet uite huius ip'itas. iuitat nq' t' p'cepti neccitaz. Et ue ia michi  
est. si minime p'dicauero. & si susceptus thesauruz i' terra defossuz. i'  
i' meo corde diu' occultauero. & lucerna uerbi dei s'p'illaz s' modio retea-  
uero & no sup' adalabuz p'posituz auctoz oculis manifestauero. & clauis  
humane ip'itae p' claus' illas regni celoz. q' i' beato petro ap'lo aucti  
suscepimus sacerdotes. minime rebauero. ut audire p' h' merear. pro